

Református Szemle

Az Erdélyi Református Egyházkerület,
a Királyhágómelléki Református Egyházkerület
és az Evangélikus–Lutheránus Egyház
hivatalos lapja

Száztizenhetedik évfolyam
2024. szeptember–december

5–6

Református Szemle

Alapítás: 1907

Kéthavonta megjelenő teológiai tudományos folyóirat
Kiadja az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatónácsa

FŐSZERKESZTŐ

Dr. ADORJÁNI ZOLTÁN

e-mail: adorjani@proteo.hu, tel.: 0744-989-052

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr. Dr. h. c. BUZOGÁNY DEZSŐ

e-mail: buzogany@proteo.hu, tel.: 0744-254-208

MUNKATÁRSAK

Dr. Balogh Csaba

Dr. Dr. h. c. Geréb Zsolt

Dr. Kolumbán Vilmos József

Drd. Benkő Tímea

Dr. Kató Szabolcs Ferencz

Dr. Pásztori-Kupán István

Dr. Visky S. Béla

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

THEOLOGIA BIBLICA

Dr. Marjovszky Tibor (Debreceni Református Hittudományi Egyetem – HU)

Dr. Hodossy-Takács Előd (Debreceni Református Hittudományi Egyetem – HU)

THEOLOGIA PRACTICA

Dr. Fekete Károly (Debreceni Református Hittudományi Egyetem – HU)

Dr. Fekete Csaba (Debreceni Református Hittudományi Egyetem – HU)

THEOLOGIA SYSTEMATICA

Dr. Dr. h. c. Fazakas Sándor (Debreceni Református Hittudományi Egyetem – HU)

Dr. Füsti-Molnár Szilveszter (Sárospataki Református Hittudományi Akadémia – HU)

HISTORIA ECCLESIAE

Dr. Dienes Dénes (Sárospataki Református Hittudományi Akadémia – HU)

Dr. Ferenc Postma (Vrije Universiteit Amsterdam – NL)

ISSN 0254-4458

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 400079 Kolozsvár, Király utca (str. I. C. Brătianu) 51. sz.

Telefon: 0264-592-453

Bankszámla: BCR Cluj – RO66RNCB0106026604570001

Megrendelés: e-mail: iratterjesztes@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza.

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában

THEOLOGIA BIBLICA

Bíró Beatrix: „Ki vagyok én...?” (<i>Ex 3,11</i>) Mózes mint próféta az ígynévezett „elhívástörténetek” fényében	445
Kókai-Nagy Viktor: <i>A deuterokanonikus könyrek és az apokrifek felhasználása az Újszövetség oktatásában</i>	492

THEOLOGIA SYSTEMACTICA

Horváth Levente: Reformáció – hallótárolságban belül	498
--	-----

HISTORIA ECCLESIAE

Ferenc Postma: <i>A Franekerben elbunyt magyarországi és erdélyi hallgatók teljes jegyzéke</i> (Fordította Téglásy Sándor, lektorálta Adorjáni Zoltán)	507
---	-----

VARIA

Bibliopolium

Kun Mária: <i>Bronswijk, Alfred C.: Het kruis. Biografie van een symbool</i>	531
Gaal György: <i>Hory András: Belmagyar utca 47. Egy kis kolozsvári diákok élete a 19. század végén</i>	549
Bak Ágnes: <i>Magda van der Ende: Mond meg nekem, ki vagy. Tíz bibliai nő és a kabbala</i>	555
Marco de Leeuw van Weenen: <i>Petrőczi Éva – Szabó András: Szenci Molnár Albertról – két hangon. Születésének 450. évfordulójára</i>	560

Novum

Kató Szabolcs Ferencz: <i>Elkezdődött a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet 2024–2025-ös akadémiai éve</i>	563
Kovács Sándor: <i>Rektori évnyitó beszéd (2024–2025-ös tanév)</i>	564
Füstös Paul-Gabriel: <i>Beszámoló a Kárpát-medencei protestáns teológushallgatók konferenciájáról</i>	572
Éles Éva: <i>Beszámoló a gyakornokok és mentorok találkozójáról</i>	574
Tóth Henrietta-Beatrix: <i>Intenzív Erasmus+ képzésen vettek részt a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet hallgatói</i>	575
Papp György: <i>Septuaginta-konferencia a Protestáns Teológiai Intézetben</i>	578
Kató Szabolcs Ferencz: <i>Gyulafehérráron jártak a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet tanárai</i>	580
Sipos Gábor: <i>Heltai 450 – kiállítás és konferenciák</i>	581
Kató Szabolcs Ferencz: <i>Habilitácos vizsgát tett Balogh Csaba</i>	584
Balogh Csaba: <i>Tézisfűzet. Balogh Csaba: Ókori közel-keleti szövegek az ószövetségi Izrael történetéhez. (Habilitációs dolgozat.) Kolozsvár 2024, 730 old.</i>	587

*

Református Szemle CXVII. évfolyam, 2024. Tartalomjegyzék	591
--	-----

Reformed Review – Reformierte Rundschau – Revue Réformée

THEOLOGIA BIBLICA

- Beatrix Bíró: *Who Am I...?* (Ex 3:11) Moses as a Prophet in the Light of the So-called “Call Narratives”
„Wer bin ich...?“ (Ex.3,11) Mose als Prophet im Licht der sogenannten Erwählungsgeschichten
«Qui suis-je?» (Ex 3,11) Moïse comme prophète dans le contexte des récits de vocations..... 445
- Viktor Kókai-Nagy: *Using the Deuterocanonical Books and the Apocrypha to Teach the New Testament*
Gebrauch der deuterokanonischen Bücher und der Apokriften im Unterricht des Neuen Testaments
L’usage des livres deutero-canoniques et des Apocryphes dans l’enseignement de Nouveau Testament 492

THEOLOGIA SYSTEMACTICA

- Levente Horváth: *Reformation – Within Earshot*
Reformation – innerhalb von Hörweite
La Réforme à portée de voix..... 498

HISTORIA ECCLESIAE

- Ferenc Postma: *The Complete List of Hungarian and Transylvanian Students Who Passed Away in Franeker*
Repertorium aller in Franeker verstorbenen Studenten aus Ungarn und Siebenbürgen
La liste des étudiants de la Hongrie et Transylvanie morts à Franeker..... 507

VARIA

Bibliopolium

- Mária Kun: *Bronswijk, Alfred C.: The Cross. The Biography of a Symbol*
Bronswijk, Alfred C.: Das Kreuz. Die Biographie eines Symbols
Bronswijk, Alfred C.: La croix. La biographie d'un symbole 531
- György Gaal: *András Hory: Belmagyar Street 47. The Life of a Young Student in Kolozsvár/Cluj at the End of the 19th Century*
András Hory: Innere Magyar-Straße 47. Das Leben eines kleinen Klausenburger Schülers am Ende des 19. Jahrhunderts
András Hory: Rue Belmagyar 47. La vie d'un petit écolier à la fin du 19ème siècle à Kolozsvár..... 549

- Ágnes Bak: *Magda van der Ende: Tell me Who You Are. Ten Biblical Women and the Kabbalah*
Magda van der Ende: Sag mir, wer du bist. Zehn biblische Frauen und die Kabbala
Magda van der Ende: Dis-moi qui tu es. Dix femmes dans la Bible et la cabale..... 555

- Marco de Leeuw van Weenen: *Éra Petróczí – András Szabó: About Albert Szenci Molnár – in Two Voices. On the 450th Anniversary of His Birth*
Éra Petróczí – András Szabó: In zwei Stimmen – über Albert Molnár Szenci zur 450. Jubiläum seiner Geburt
Éra Petróczí – András Szabó: Réflexions en deux voix de Szenci Molnár Albert à l'occasion de 450ème anniversaire de sa naissance..... 560

Novum

- Szabolcs Ferencz Kató: *The 2024–2025 Academic Year Has Begun at the Protestant Theological Institute of Cluj*
Beginn des akademischen Jahres 2024–2025 an dem Protestantisch-Theologischen Institut zu Klausenburg
L’année académique 2024–2025 à l’Institut Protestante de Théologie Cluj est commencé 563

Sándor Kovács: Rector's Opening Speech (Academic Year 2024–2025)	
Eröffnungsrede des Rektors (Studienjahr 2024–2025)	
Inauguration de l'année académique 2024–2025.....	564
Paul-Gabriel Füstös: Report on the Conference of Protestant Theology Students from the Carpathian Basin	
Bericht über die Konferenz der protestantischen Theologie-Studenten im Karpatenbecken	
Compte rendu de la réunion des étudiants en théologie protestante du Bassin Carpatique.....	572
Éva Éles: Report on the Meeting of Interns and Mentors at the Theological Institute	
Bericht über das Treffen der Praktikanten und Mentoren	
Compte rendu de la réunion des stagiaires et mentors.....	574
Henrietta-Beatrix Tóth: Students of the Protestant Theological Institute Participated in an Intensive Erasmus+ Training	
Hörer des Protestantisch Theologischen Instituts von Klausenburg haben an intensiver Erasmus+-Bildung teilgenommen	
Les étudiants de l'ITP Cluj ont participé à un cours intensif Erasmus+	575
György Papp: Septuagint Conference at the Protestant Theological Institute	
Septuaginta-Konferenz an dem Protestantisch -Theologischen Institut	
Conférence sur Septante à l'Institut Protestante de Théologie Cluj.....	578
Szabolcs Ferencz Kató: The Teaching Staff of the Protestant Theological Institute Met the Colleagues at the Roman Catholic Seminary in Alba Iulia	
Das Lehrpersonal des Protestamtisch Theologischen Instituts traf die Kollegen des römisch-katholischen Seminars in Alba Iulia	
Un groupe de professeurs de l'Institut Protestante de Théologie Cluj a visité le Séminaire Catholique de Alba Iulia	580
Gábor Sipos: Heltai 450 – Exhibition and Conferences	
Heltai 450 – Ausstellung und Konferenzen	
Heltai 450: expositions et conférences	581
Szabolcs Ferencz Kató: Csaba Balogh Successfully Defended his Habilitation Thesis	
Csaba Balogh hat Habilitationsprüfung abgelegt	
Csaba Balogh a passé un examen d'habilitation	584
Csaba Balogh: Thesis Booklet. Csaba Balogh: Ancient Near Eastern Texts Related to the History of Israel in the Old Testament (Habilitation thesis). Cluj-Napoca 2024. 730 pp.	
Thesenheft. Csaba Balogh: Altertümliche nahöstliche Texte zur Geschichte des alttestamentlichen Israels. (Habilitationsarbeit.) Klausenburg 2024, 730 Seiten	
Livret de thèses. Csaba Balogh: Textes antiques proche-orientales pour l'histoire rétérotestamentaire d'Israël	587
*	
Reformed Review vol. CXVII. Table of Contents	
Reformierte Rundschau CXVII. Jahrgang. Inhaltsverzeichnis	
Revue Réformée CXVII ^e année. Tables des matières.....	591

